Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Хаһыат 1931 сыл алтынньы 15 күнүттэн тахсар

№ 87 (4354) | 1973 сыл. От ыйын 21 күнэ СУБУОТА | Сыаната 2 харчы

Ударнай ый саҕаланна.
ОТТООҺУН ТЭТИМИН КҮҮҺҮРДҮӨХХЭ!

БУКА БАРЫ — ОТ ХОМУУРУГАР

КЭБЭЭЙИ СЭЛИЭННЬЭТИН ОЛОХТООХТОРУН РЕСПУБЛИКА БАРЫ ҮЛЭҺИТТЭРИГЭР ЫҤЫРЫЫЛАРА

Күндү табаарыстар! Сүөһү аһылыгын бэлэмнээһини быйылгы сезона тохсус пятилеткаҕа сүөһү иитиитин былааннарын дьиҥнэтин үгүс оттуу бырыаараарын биһиги дьиэгиэтик өйдүүбүт уонна бу уопсай кыһамньыттан туора туруохпутун сатаммат. Аһслыт сылын биһиги сэлиэннэбит дьонун күүһүнэн 200 тонна от, 150 тонна сиилэс бэлэмнэммитэ, от хомууругар 880 киһи-күнэ үлэлэммитэ.

Быйыл биһиги, бэйэбит кыахтарбытын аахсыбакка баран, общественнай сүөһүнү аһылыгынан хааччыйыыга активнайдык кыттарга, сүөһү иитээччилэр пятилетка быһаарыылаах кэмигэр ылыммыт эбэһээтэлистибэлэрин толоруулларыгар көмөлөһөргө быһаарыныыбыт. Биһиги от хомуурун бириэмэтигэр 230 тонна оту, 200 тонна сиилэһи бэлэмниргэ, 1000 киһи-күнүн, толорорго, хонуутааҕы отууларга агит-бириигэдэ үстэ сылдьыытын тэрийэргэ бэйэбит-тэр эбээһэтэлистибэ ылынабыт.

Итинник сорукту туруорунан туран, республика бары сулуусталаахтарын, инженернэй-техническэй үлэһиттэрин, пенсионердарын уонна дьиэ хаһаайкаларын сүөһү аһылыгын соҕотуопкалааһыгна биһиги бачыммытын өйүүргүтүгэр ыҥырабыт.

ҮТҮӨ БАЧЫМ ӨЙӨННӨ

ССКП обкомун бюрота кэбээйилэр ылыммыт эбэһээтэлистибэлэрин уонна киһилэр республика бары үлэһиттэригэр таһаарбыт ыҥырыыларын өйөөтө уонна ССКП райкомнарыгар, горкомнарыгар, предприятиелар, үчреждениелар партийнай тэрилтэлэригэр бу ыҥырыынан сибээстэн сүөһү аһылыгын бэлэмнээһинигэр нэһилиэнньэни кэҥиник тардыыга быһаччы дьаһаллары ылалларыгар сорудахтаата.

ОРОЙУОН ҮЛЭҺИТТЭРЭ! КЭБЭЭЙИЛЭР ЫҤЫРЫЫЛАРЫН ДЬЫАЛАНАН ӨЙҮӨҔҮҤ—ОТ ХОМУУРУГАР АКТИВНАЙДЫК КЫТТЫАҔЫҤ!

ХААЛЫЫТТАН ТАХСАР ТУҺУГАР

Сүбүрүускай аатынан совхоз от ыйын 16 күнүгэр диэри эттооһун графигын 3 бырыһыан толорон кэллэ. Аһслыт сыл туһааннаах кэмиҥээҕэр кэбиһиллибит от кээмэйэ үстэн биирдиэн аҕыйаата. Былырыын ходуһаҕа совхоз үрдүгэн 787 киһи үлэлээбитэ. Быйыл 550 эрэ киһи от үлэтигэр таҕыста.

Маннык дьылы көрөн олорон миэстэҕэ һаһаа быттаарым, тэрээһин үлэҕэ сымалбатыйыы чахчылара баалар. Итинник сыабыаһаһыы Болтоого отделениетыгар (управляющай А. П. Листиков) уонна Кытаанах отделениетыгар (управляющай П. Н. Скрябин) таһаарылынна. Отчуттар ортолоругар үлэ режимин тутуһуу мөлтөх, ходуһаҕа хойутаан кииригк, эрдэлээ тахсыы түбэлтэлэрэ бааллар. Кытаанахха И.Т. Пономарев, М. Д. Новгородов звенолара киэһэ 7 чааска үлэлээн бүтэллэр. Атын да звенолорга дьыала бэрдэ суох.

Совхоз парткома дирекциянын уонна рабочкому кытта холбоһуктаах мунньаҕар оттооһуну тэрийиигэ таһаарылыыбыт бодоҥ итэҕэстэрэ туоратар дьаһаллар туһтарынан боппуруоһу дьүүллээтэ. Онно директор В. Х. Жебсаин информацията истилиннэ.

Мунньахха кэккэ дьаһаллар бэлиэтэннилэр. Партбюроларга, олохтоох Советтар исполкомнарыгар уонна месткомнарга кэһэ сылдьан туһааннаах мунньахтары ыытан хас биирдии звенолорга үлэ режимин тутуһууга, дьиссипилинэни бөҕөргөтүүгэ, хаачыстыба иһин охсуһууга итэлээ кордобулү күүһүрдүүгэ миэстэтигэр быһаччы көмөлөһөллөрүгэр сорудахтанна.

Бары звенолар оттуохтаах хэдуйэларын, хаттаан кэрийэн кордорго уонна киһилэр олору хаһан оттоон бүтэрэр болдьохтэрун чуолкайдыырга быһаарылынна. Ити түмүгүнэн ким аналлыт сирин урут бүтэрбит. Аммаа үлэтэр үрдэхтэргэ тахсан оттуохтаах диэн ылылынна.

Уус-Маайа оройуонугар Миил үрэҕэр 70 отчуту ыытарга, онно 6—7 тыһыынча центнеры бэлэмниргэ диэн дьаһанныбыт. Итк дьону салайан үлэлэтэргэ кылабыһай ветврач В. С. Афанасьев аналына. Онно оттоммут оту тута прессээн иһэргэ былааннылыбыт.

Олохтоох Советтар исполкомнара былаҕы бэлэмнээһиигэ, ут отун оттооһунуга, хомуһу быһыыта хаттыы да хонуктаах массабай субуотунньуктары тэрийиэхтэрэ.

И. ЧИЧИГИНАРОВ,
совхоз рабочкомун председателэ.

Бастаҥы кэбиһиилээх от чөмчөйөн иһэр.
П. СЕДАЛИЩЕВ фотота.

ССРС ВЕРХОВНАЙ СОВЕТЫН АЛТЫС СЕССИЯТЫГАР

«Дойдуга норуот үөрэҕириитин туругун уонна ону салгыы тупсарыы дьаһалларын туһунан, норуот үөрэҕириитигэр ССР Сойуустарын уонна союзнай республикалар Сокуоннарын төрүттэрин бигэргэтии туһунан» ССКП КК Политбюротун чилиэнэ, ССРС Министрдэрин Советын Председателин бастакы солбуйааччы депутат **К. Т. Мазуров** дакылааттаата.

ССРС Верховнай Советын бу сессията, диэтэ дакылаатчыт, биһиги дойдубутун бүтүннүүтүн хаппыт улахан политическай уонна үлэҕэ оро котоҕуллүү быһыытыгар-майгытыгар барар. Бу оро котоҕуллүүнү ССКП XXIV съеһин уураахтарын олоххо киллэриигэ советскай норуот ситиһиилэрэ үөскэттилэр.

ССКП XXIV съеһэ ыраттан ойорбут тас политическай курсун олоххо киллэриигэ ситиһиилэрин советскай дьон ордук астынан туран бэлиэтиилээр. Кинилэр ССКП Киин Комитетын, биһиги партиябыт КК Генеральнай секретара табаарыс Л. И. Брежнев ахсаабат, айымньылаах үлэлэрин итинник биһирииллэр, итинниэхэ киһилэр норуокка, эйэни бөҕөргөтүү, коммунизм оргөйдүүрүн иһин охсуһуу дьыалатыгар муҥура суох сулуусталааһын холобурун көрөллөр.

К. Т. Мазуров салгыы биһиги дойдубут экономика уонна культура сайдыыларын бары учаастактарыгар биллэр-көстөр ситиһиилэрин туһунан этэ. Биһиги былааннарбыт быстыспат соҕотун, диэтэ киһи, культураны сайдыыларын программата буолар. Советскай Сойуз кэлимэ үөрэхтээммит дойду буолбута ыраатта, билигин норуот хаһаайыстыбатыгар үлэлиир үлэһиттэрэн 72 бырыһыаннара үрдүк уонна орто (толору уонна ситэтэ суох) үөрэхтээх. Норуот үөрэҕириитигэр уонна культураҕа ССРС бары республикалара холобура суох үрдүк чыпчаалларга ситистилэр.

Биһиги дойдубутугар үөскээбит норуот үөрэҕириитин системата, диэтэ дакылаатчыт, үүнэн иһэр көлүөнэ дьону үөрэтии уонна коммунистическай иитии, үрдүк идэлээх рабочайдары уонна специалистары бэлэмнээһин сорутун ситиһиилээхтик толорор.

Дойдуга норуот үөрэҕириитин салгыы сайдыыларын, кинини тупсарыы суоллара ССКП XXIV съеһинэн быһаарыллыбыттара. Тохсус пятилеткаҕа норуот үөрэҕириитин сайдыытыгар съезд чопчу сорукутары туруорбута: ыччат бары бүттүүн орто үөрэхтээһиниигэр киириитин ситэрэргэ, үлэтин хаачыстыбатын үрдэтэргэ, профессиональнай - техническэй училищеларга 9 мөлүйүөнтэн итэҕэһэ суох идэлээх рабочайы бэлэмнээн норуот хаһаайыстыбатын бары салааларыгар биэрэргэ, быһа холуйан 9 мөлүйүөн кинигэ үрдүк уонна орто үөрэхтээх специалистары үөрэтэн таһаарарга. Партиянын бэлиэтээммит дьаһаллар олоххо ситиһиилээхтик киирэллэр.

Съезд уураахтарын олоххо киллэриигэ суолугар дьоһуннаах саҥа хардыынан норуот үөрэҕириитин туһунан ССР Сойуустарын уонна союзнай республикалар Сокуоннарын төрүттэрин ылыныы буолуоҕа. Сокуон төрүттэрэ норуот үөрэҕириитин бары сүһүөхтэрин тутуллууларын сүрүн принциптарын сокуонунан бигэргэтэр.

К. Т. Мазуров Сокуон бырайыагы киэҥник дьүүллэһиллибитин, киһини ситэрэн оҥоруу кэмигэр правительство бары граждааннар, государственнай уонна общественнай тэрилтэлэр бараҕыларын учуоттаабытын этэ.

Көрүүгэ киллэриллибит Сокуон бырайыагар, диэн салгыыр дакылаатчыт, ССРС-ка норуот үөрэҕириитин сүрүн принциптэрэ көрөллөр: расаларыттан уонна национальностарыттан, эр дьон-норуттан, дьахталларыттан, итэҕэлгэ сыһыаннарыттан, малларыттан-салларыттан уонна социальнай балаһыаннаыларыттан тутулуга суох бары граждааннар үөрэҕи ылыыга тэҥ буолуулара, үөрэнии бары оҕолорго уонна обуругу оҕолорго булгуччулааҕын, хайа тылынан үөрэнии кэнгүүн.

Сокуон бырайыагар үөрэнээччилэр уонна студеннар бырааннтара, ону тэҥэ киһилэр эбээһинэстэрэ сурулуннулар. Ол бырааччыгар үөрэҕи ылыыны эрэ буолбакка, ону даһаа үөрэх заведениетын бүтэриигэ-кэнниттэн специальноһынан үлэлээһини эмиэ хааччыйаллар.

ССРС-ка норуот үөрэҕириитин эгкила суох биир кэлим системата үөскээтэ, онно оскуолаҕа киирэ илик оҕолору иитэр учреждениелартан вуустарга тиийэ хас эмэ сүһүөх киирэр. Көрүллэр Сокуон төрүттэрин дьоһуннаах суолталара, диэтэ К. Т. Мазуров,—ити докумуонга ол сүһүөхтэртэн хас биирдиилэрин сорук-тара чопчу быһаарыллыбытыгар, киһилэр иннилэригэр туруоруллубут сорукутары олоххо киллэриии формалара, ньымалара арыллыбыттарыгар.

Дакылаатчыт норуот үөрэҕириитин систематыгар уопсай үөрэҕи биэрэр оскуолалар улахан оруоллары бэлиэтээтэ. Киһи, бастакы ылаахха, аҕыс кылааһы бүтэрбиттэр 86 бырыһыаннарыттан ордуктара 1972 сыллаа орто оскуолаҕа, орто үөрэҕи биэрэр атын үөрэх заведениеларыгар үөрэхтэрин саҕалаабыттарын иһин-тиннэрдэ.

Уопсай үөрэҕи биэрэр тыа сиринээҕи оскуола болҕомтону мэлдьи уурары эрэйэр, диэтэ К. Т. Мазуров. Киһи сөпөрүтаабыта ССКП КК уонна ССРС Министрдэрин Советын уураахтарыгар тыа сиригэр оскуолаҕа үөрэтиини сайдыыларыы, оскуолалар, үөрэнээччилэр интернаттарын саҥа типовой дьиэлэрин, учууталлар олорор дьиэлэрин тутуу, оскуола үөрэтэр-материальнай базатын бөҕөргөтүү киэҥ программата бэлиэтэммитин сапатта.

Дакылаатчыт салгыы рабочай кылаас эбиллиитин бэлэмниир сүрүн оскуола быһыытынан профессиональнай-техническэй үөрэх заведениеларын суолталарын туһунан кэпсээтэ. Билигин дойдуга үс-түөрт сылга үөрэтэр болдьохтоох 1300-чэкэ профтехучилище үлэлиир. Профтех-үөрэҕирии сайдыытын сүрүн хайысхынан ыччакка идэни уонна ситэри орто үөрэҕи биэрэр профтехучилищелары бары дьаһалларынан

(Бүтүүтүн 2 стр. көр.)

ССРС Верховнай Советын алтыс сессиятыгар

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. кор).

кэнэтин буолар

Сокуон торуттэрин ырайыгар билиэр-костор миэстэ үрдүк «о:-куолаҕа бэриллэр. Билиҥҥи дойдуга 825 үрдүк үөрэх заведениета баар, олорго 4 мөлүйүөн 600 тыһыынчаттан тахса студент үөрэнэр. Кининэн бэриллэр дойду куттарыгар, диэтэ дэкылаахтыыт, эдэр рабочайдар, колхоостаахтар уонна демобилизацияламмыт буойуннар киирэллэрэ күүһүрдэ. Ону учуоттаан 540 вуустар истэринэн бэлэмнир отделениелар улэлииллэр.

Норуот үөрэҕириитин туһунан Сокуон төрүттэригэр чиҥэтиллибит сүрүн принциптэри уонна сорудахтары халбаҥа суох толорору, олору үтүмнээхтик олоххо киллэрии, диэтэ түмүккэ К. Т. Мазуров, билиҥҥи дойдубутугар киһи-аймах историятыгар саамай үөрэхтээх, тэрээйиннээх уонна үлэни таптыыр общественнай — коммунистическай общественнай үескитин дьоһуннаах факторданыттан биирдэстэринэн буолуоҕа.

Сессияҕа итини сэргэ ССРС Үөрэҕин министрэ **М. А. Прокофьев,** ССРС Министрдэрин Советын Профессиональнай -техническэй үөрэҕириигэ Государственнай Комитетын председателэ депутат **А. А. Булганов,** ССРС Үрдүк уонна аналлаах орто үөрэҕин министрэ депутат **В. П. Елютин** кыттааттара истэллиннилэр.

КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕНИЕЛАРЫН УЛЭЛЭРИН СЭРГЭХСИТИЭХХЭ

Быйыл оройуон культурнай-сырдатар учреждениелара тыа сиринээҕи драматическай коллективтар улэлэрин көрүү, үүс-уран самодеятельноһы эпнатаабы көрүү, ычыат республикатааҕы фестивалын курдук улахан суолталаах дьаһалларга кыттыыллар. Олохтоох Советтар ыыбардарын ыытыыга эмиэ үгүс үлэ барда. Ити барыта оройуон культурнай олоҕор, үлэтигэр-хамнаһыгар саҥа сүүрээни киллэрбитэ, сэргэхсийиини оҥорбута саарбаҕа суох.

Нэһилиэктэрдээҕи Культура дьиэлэриттэн Кытаанахтааҕы Культура дьиэтэ (директор П.В. Захаров) ордук үчүгэйдик үлэлиир. Культура биир кырдьаҕас үлэһитэ Т. Т. Гоголев аасыыт сыл күһүнүгэр Соловьев нэһилиэгэр үлэлии киирбитэ. Киниэхэ бастакы саҕалааһыҥҥа куһаҕана суох. Хайы-үйэ бэртээхэй активы түмнэ, материальнай базатын оҥостууга эрчимнээхтик ылыста. Эмиэ ити курдук Мугудайдааҕы Культура дьиэтин коллектива (саҥа директор Г.Г. Скрябин) билигин үлэни ыытар.

Драматическай куруһуоктар үлэлэрин көрүүгэ Хоптоҕотооҕу Культура дьиэтин драмколлектива (салайааччы П. П. Флегонтов) республикаҕа бастаата уонна бу күннэргэ Бүтүн Россиятааҕы көрүүгэ кыттар. Эмиэ ити курдук оройуоннааҕы Культура дьиэтин, ырыа музыкальнай оскуолатын, народнай театр, кыраайы үөрэтэр музей үлэлэригэр сорох кэккэ үчүгэй саҕалааһыннар бааллар.

Сыл аҥарынан культура учреждениеларын икки ардыларыгар ытыыллар социалистическай куоталаһыы түмүгэ таһаарылынна. Онно бастакы миэстэни Кытаанахтааҕы, иккиһи—Соловьевтааҕы, үсүһү—Хоптоҕотооҕу Культура дьиэлэрэ ылыллар. Сельскай кулуубтартан Арыылаах кулууба (сэбиэдиссэй М. Иванов) бастаата. Иккиһи Төлөй, үсүһү интернат-оскуола кулууптара ыллылар. Оттон сельскай библиотекалар куоталаһыыларыгар Кытаанах библиотеката (сэбиэдиссэй А. Г. Пономарева) бастаата. Иккис—үһүс миэстэлэргэ Хайахсыт, Мэлдьэхси библиотекалара таҕыстылар. Кулууптар истории нээги библиотекалар куоталаһыыларыгар кыайыылаахтарынан Төлөй библиотеката буолла. Иккис миэстэни Кыстык-Күгда библиотеката ылла.

Билиҥҥи бастыҥнарбыт илэһилиэннэ ортотугар ыытар үлэлэригэр туох эмэ саҥаны киллэрэргэ дьулуһаллар. Онон киниилэр дьону сэргэхситэр, саҥаардан туһугар үлэ саҥаттан саҥа формаларын көрдүүллэрэ кэрэхсэбиллээх.

Ол эрээри билиҥҥи үлэбитигэр итэҕэстэр-быһаҕастар элбэхтэр. Культура сорох үлэһиттэрэ үлэҕэ үүс бэйэлэрин сирэй эппиэтинэстэрин мөлтөхтүк чахчылара бааллар. Алаҕардааҕы уонна Сылаҥнааҕы Культура дьиэлэрэ (директордар А. А. Катакинов, Е. Н. Новгородов) кэлин сылларга үлэлэрин мөлтөттүлэр, бэл дизэр бырааһыньыктарга концерты тэрийэн ыыппаттар. Үгүс Культура дьиэлэригэр, сельскэй кулууптарга куруһуоктар үлэлээбэттэр, бастыҥаалаах актив суох. Элэр ычыат күүһүн ситэтэ суох туһанабыт. Олохтоох салалтаны кытта биир сибээһинэн үлэлиир, нэһилиэннэ өйөбулүн ылар коллективтар аҕыйахтар.

Культура дьиэлэрин, кулууптар ыытар үлэлэригэр техническэй средстволары туһаныы адьаһын мөлтөх. Үгүс сирдэргэ музыкальнай инструменнар, магнитофоннар ылыллынан бүрүллэн таах тураллар.

Культура учреждениеларын үлэлэрин тупсарыыга дьылҕаны бэйэ кыайыылаахтык, инициативалаахтык үлэлээһининтэн саҕалыахха наада. Иккиһинэн, бары ытыар үлэлэрбитигэр үгүс киһи кыттарын ситиһиэххэ, киэҥ активы тэрийиэххэ. Бырааһынньык буолаары эрэ тыыннааһына онно аналлаах комиссия, салалтата көмөтүгэр тирэнэн эрэ биир бириэмэлээх бивчэри тэрийиинэн уоскуйумуоххa. Дьону иитэр-өйдөтөр, дьон талааннын, дьоҕурун сайыннарар үлэни куруутун ыытыахтаахтыы ыытыахха. Саамай кылааҕынайа эдэр ычыаты тардан, киниилэртэн саҥа талааннары була сатыахха.

Сайылыгы кэмнэ культура учреждениелара үлэни хоһуутааҕы отуулларга, фермалар сайылыктарыгар ыыталларын иэстибит Ханна материальнай быйаҥ быһааччы айыллар сиригэр үлэни күүскэ ытмахтаахпыт. Очерет эрэ пятилетка үһүс, быһаарыылаах сылын сорудахтарын толоруута культура үлэһиттэрэ бэйэлэрин бочуоттаах эбээһинистэрин толоруохтара.

И. КАНДИНСКАЙ,
райсовет исполкомун культураҕа отделын сэбиэдиссэйэ

ХААЧЫСТЫБА — КОЛЛЕКТИВНАЙ КЫҺАМНЫ

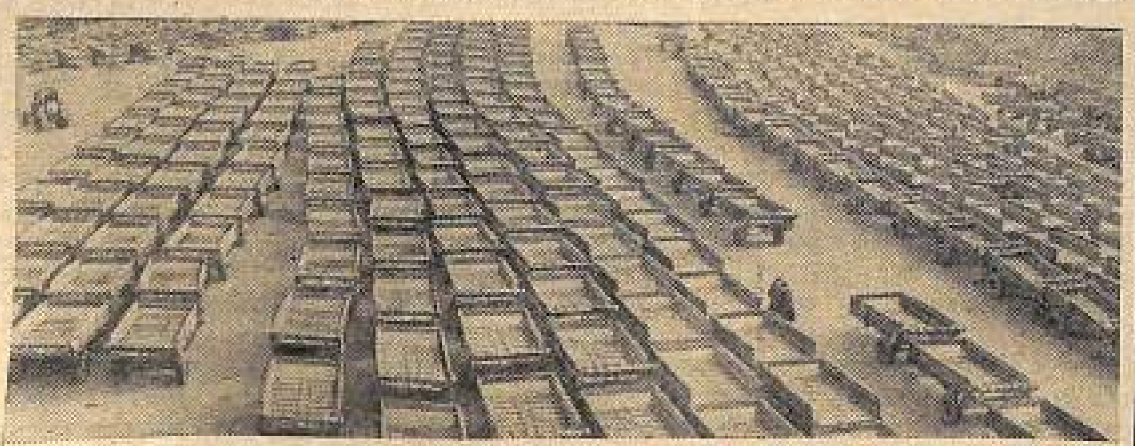

РИГА. Государственнай Хаачыстыба бэлиэтэ «Ригасельмаш» оҥорон таһаарбыт универсальнай «1—ПТУ-4,0» уобурдуулары ыстарааччыларыгар бэрилиннэ. Бу технологическай процесстары сайыннарыыга хас биирдии узел, хас биирдии деталь хаачыстыбаларын тупсарыыга туһаайыллыбыт улахан үлэттэн таҕыста.

СНИМОККА: бу ыстарааччылар сотору хонуулэргэ үлэлиэхтэрэ.

В. ФИЛАТОВ фотота. **СЦТА** фотохроникэта

ИЙЭ ДОЙДУГА—ЭЛБЭХ БУРДУГУ

ОДЕССА УОБАЛАҺА. Уобалас сирин оҥорооччулара государствоҕа бурдугу атыылааһыны саҕалаатылар.

Белгород-Днестровскайдааҕы бурдук бородуукталарын комбинатыгар бурдугу ылар автоматическай поточнай линия сааҕалыытыллыннарыгар, улахан автомашиналарга уонна прицептэргэ куустаах көтөҕөр массыыналар туруорулуннулар. Бурдугу харабаар тиэйээр хоачыайыр быстар лаборатория үлэлиир. Ол комбинакка сууккаҕа 1200-тэн, аасыыт сыллааҕар 400-нэн элбэх, автомашина бурдугун ылларыгар кыаҕы биэрэр.

СНИМОККА: Белгород-Днестровскай оройуон «Расцвет» колхоһун кыайыылаах шофера комсомолец В. Рудас саҥа үүнүү бурдугун тиэйэр.

ХАРААНДЫЙА САЙЫЛЫККА ТҮМСЭН

Сыл иккис аҥарыгар валовойунан 8250 центнер үүтү ыан, 1972 сыллааҕар 2000 центнеринэн элбэх үүтү ыларга, оттон 1973 сыл ылааныын 115 бырыһыан толорон, 2570 центнеринэн ыыларга. Уотуллар 670 ынах сүөһү хас биирдиитэ 96-лыы килограмм эбиллэр, государствоҕа атыылыллар сүөһү 95 бырыһыынын итэҕэһэ суоҕа үрдүк уойуулааҕынан туттарыылларын ситиһэргэ. Хас биирдии ыырай сууккатааҕы улааттыыта 800 граммы туруордэрга.

Ити курдук сурулунна саҥа үрдэтиллибит эбээһэтэлистибэҕэ. Ленин аатынан колхоз сүөһүһүттэрэ хаһаайыстыбаҕа кыллабылаах зоотехнига В. Е. Тарабукин кыстык 9 ыйын уонна сыл аҥарын түмүктэрин итэҕэ сүөһү иитиититтэн үлэһиттэрин иннинэ сорудахтарын туһунан дакылаатын истэн, бэйэлэрин кыахтарын өссө биирдэ ааҕыллан баран, итииҥи чопчу кирбиини бэлиэтээтилэр. Онтун дьүүллэһиигэ Төҥүрээстээх ферматын старшайа, коммунист Х. С. Дьячковская, Амма учаастагын бостууга В. П. Сабакин, техник-осеменатор коммунист П. З. Дьячковскай, колхоз баастыыҥ маннньыкыта В.Н. Дьодорова, сүөһү ииттитин үлэлэрин механига коммунист М. М. Дьячковскай о.д.а. үлэҕэ-хамнаска сыһыаннаах киһи ылынар этиилэрин оҥордулар, уопсай сорудахтары быһаарыыта саналарын таастастылар.

Хараандыйа сайылыгар ыытыллыбыт колхоз сүөһүһүттэрин субо муньаҕар кырдьык да киэҥ кэпсэтии, сиптээх сүбэлэһии буолан ааста. Сүөһүнү, ордук саҥа төрүөбү, иитиигэ таһаарылыыбыт хорооньу 50 тонна этинэн дьаһыйда. Кэлиьүнэн олуу сыл аҥарытар быһыыраланыытааҕар аҕыс төбөнэн элбээтэ. Үүт хаачыстыбата тупсуохтаабар наһыһааталлаан ылар. Алгыйдаах үүт табаарынаһа 67 бырыһыаныга эрэ тэҥнэстэ. Аҥаар хаачыстыба мөлтөҕүттэн колхоз 357 центнер үүтэ буортубуолла—11000 солкуобайдаах ночоот таҕыста. Биир да баһыньыкыыт, ычыат сүөһүнү көрөөчү социалистическай куоталаһыы республикатааҕы үөрүүбүйэтин толорбото.

Кыстык түмүгүнэн куоталаһыыга Эриэк Эристиин аатынан колхозка баара-суоҕа 0,46 балыйан эрэ хоттөрбүппүт төрүүтэ итиилэргэ сытар дьэл муньаах кыттыылааахтара сөпкө эттилэр.

Бу колхоз Эриэк Эристиин аатынан колхоһу уонна малланы Амма оройуонун Ленин аатынан колхоһу кытта куоталаһар үгүс үгэстээх. Күрэхтэһэр хаһаайыстыбалар делегациялара сүөсүһүттэр муньахтарыгар сырыттылар. Амма икки ордиэннаах ыанньыксыта М. Н. Кутуков уонна билиҥҥи биллиилээх ыанньыксыыт А. Т. Кузьмина бэйэлэрин үлэлэрин опыттарын кытта билиһиннэрдилэр, үлэлиир коллективтарын туһунан кэпсээтилэр. Малдьыттар Хараандыйа ычыат-комсомольскай ферматын аныгылыы тутуутун уонна сүөсүһүттэр олорор икки мандыһэнниннээх дьиэлэрин көрөн итэҕэлэ коммунист С. Х. Матвеев бу фермаҕа механизацияны киллэриигэ бэртээхэй саҕалааһыннары оҥорон эрэрин кытта билсиһэн хайҕыахтарын хайҕаатылар.

Кыстык устатыгар уонна сыл бастакы аҥарыгар үүтү маһыыһыга, эти оҥорууга үчүгэй көрдөрүүнү ситиспит сүөсүһүттэр Бочуоттуҥ грамоталарынан наҕараадаланнылар, харчынан бириэмийэлэри уонна сыаналаах бэлэхтэри ылылар. Оройуон киинигээҕи үп-баан тэрилтэлэрэ уонна райпо бу колхоһу кытта шефтэһэллэр. Кинилэр ыыппыт делегациялара сүөсүһүттэр үлэлэрин, олохторун кытта билсиһиилэр. Амма эргиэнин предприятиетын, Чурапчы киин универмагын уонна гастрономун үлэһиттэрэ муньаах кыттыылаахтарыгар анаан таһаарбыт саҥа табаардарын, бородууктаалары атыылаатылар.

Хараандыйа күөлүн, Хонду үрэх чарагын үрдүнэн үрүҥ илгэни дэлэтээччилэр үөрүүлээх ырыалара, эмис эти оҥорооччулар эһиэкэйдиир тойуктара үлэ дьонун дьолун туоһута буолан сайылыгы чуумпу киэһэ кэхтээхтүк дуораһыйда.

П. СЕДАЛИЩЕВ,
биһиги анал. корр.

СОКУОН уонна КИҺИ

ОБЩЕСТВЕННАЙ БЭРЭЭДЭГИ ХАРЫСТААҺЫНГА РЕДАКЦИЯ ШТАТЫ ТАҺЫНАН ОТДЕЛЫН ТАҺААРЫЫТА

№ 1

ИТИРИКТЭЭҺИН ИҺИН ЭППИЭТИНЭС

Советскай дьоннор итириктээһини утары сорунуулаахтык охсуһары саамай сөптөөх дьаһаллар. ССКП КК 1972 сыл ыам ыйын 16 күнүнээҕи уурааҕар итириктээһини утары охсуһууга саҥа дьаһаллар киллэрилбиттэрэ. Ити уураахха, атын дьаһалларын сэргэ, итириктиир дьоҥҥо общественнай, административнай сабыдыал көдьүүһүн үрдэтэргэ улахан суолта бэриллэр. «Итириктээһини уонна алкоголизмы утары охсуһууну күүһүрдүү дьаһалларын туһунан» РСФСР Верховнай Советын Президиума 1972 сыл бэс ыйын 19 күнүгэр Ыйаах таһаарбыта. Ити Ыйаахха, арыгыһыттарга туттуллар урукку миэрэлэр бигэргэтиллибиттэрин сэргэ, арыылааһын, ордук мээнэ итириктээһин иһин эппиэтинэс ордук кытаатыннарыллыбыта.

Биһиги советскай сокуоммут арыгыны утары буолбакка, арыгыһыттары, алкогольнай үлүһүйээччилэри утары туһуланар. Оскогото хаһан эмэ арыгы испит киһи ойдоох санаатын сүтэрбэккэ, бэрээдэги кэспэккэ эрэ дьиэтигэр кэлбит буоллаҕына, ону сокуону кэһиинэн ааҕыахха сатаммат. Итирбит киһи общественнай бэрээдэги кэстэҕинэ, дьиэтигэр кэлэн кыргыһан, оҕолорун куттаатағына, кини дьайыыта хайдах да туһуйуллуон сатаммат.

Ол да иһин саҥа Сокуонна урут олохтонуллубут административнай эппиэтинэс улаабыйбакка хаалар—общественнай миэстэлэргэ итирик сылдьыы иһин 3 солкуобайтан 10 солкуобайга диэри ыстарааптанар. Общественнай сирдэргэ иккиһин-үсүһүн итирик сырыттаҕына, оннук киһиэхэ ыстараап кээмэйэ улаатар—10 солкуобайтан 30 солкуобайга тиийиэн сөп. Уулуссаларга, олбуордар, дьиэлэр тастарыгар, скверэргэ, стадионнарга, онтон да атын общественнай миэстэлэргэ кыттыһан арыгылааһын иһин эмиэ итинник миэрэлэр олохтоноллор.

Быйыл биһиги оройуоммутугар сыл аҥарын иһигэр иккистээн—үһүстээн итирэн түбэһиин иһин 30 солкуобайга диэри 13 киһи ыстарааптанна. Ити, бастатан түран, эдэр дьону кытта киһилэр үлэлииР; олорор сирдэриттэн милиция органнарыттан биллэрии тиийбитин кэнниэ сөптөөх өйдөтүү үлэ барбатаҕыттан тахсар чахчылар.

Сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолору арыгылааһынтан сэрэтиигэ улахан суолта бэриллэр. Общественнай сирдэргэ 16-гар диэри саастаах обургу оҕолор итирик сырыттахтарына, төрөппүттэриттэн ыйытыыта да суох испиир утахтарын иһэр түбэлтэлэригэр киһилэр төрөппүттэрэ эбэтэр киһилэри солбуйар дьон эппиэти сүгэллэр—3 солкуобайтан 10 солкуобайга диэри ыстарааба төлүүллэр. Өскөтө төрөппүттэр

арыгылааһыҥҥа кучуйар буоллахтарына, оннук дьон сокуонунан эппиэттиэх тустаахтар. Холобур, быйыл Хонтоҕо нэһилиэгиттэн оҕото арыгылааһыныгар Посельская Т.Г. райсовет исполкомун саастарын ситэ илик оҕолор дьыалаларын көрөр комиссиятыгар киирэн дьүүллэммит сырытта. Ону таһынан сорох төрөппүттэр үлэлиир сирдэриттэн административнай эппиэтинэскэ тардыллыахтара.

Үлэлиир обургу оҕо бастакы хамнаһын эбэтэр бастакы үөрэнэкитын ылыытыгар, от үлэтигэр киирэтин «суубар» курдук дьаллыга баар буолаачча. Ону үксүгэр улахан дьон (маастардар, бирингадьыирдар о.д.а.) көҕүлээччилэр. Итинник түбэлтэҕэ көҕүлээбит улахан дьон холуобунай эппиэтинэскэ тардыллаллар —биир сылга хаайыыга эбэтэр биир сылга кыһалаҥ үлэҕэ ууруллаллар эбэтэр 50 солкуобайга тиийэ ыстарааба төлүүллэр. Маннык буруйу оҥоруу мэлдьи хатыланар түбэлтэтигэр буруйдаах киһи биэс сылга тиийэ хаайыыга ууруллуон сөп.

Обургу оҕолору арыгыны оҥорор, хаһаайар производствоҕа эбэтэр эргиир тэрилтэҕэ үлэҕэ ылыы бобуллар.

ССРС Министрдэрин Советын бэйэтин аналлаах уураабынан испиирдээх кытаанах утахтары оҥорууну уонна онон эргиир тэрилтэлэри аҕыйатарга быһаарыы турар. Сокуон эргиэн предприятиелэрин үлэһиттэрэ водканы уонна атын испиирдээх утахтарынан эргиини быраабылаларын биир түбэлтэҕэ кэстэхтэринэ 10 солкуобайтан 20 солкуобайга тиийэ ыстараптаналларын, онтон оннук быһыыны сыл устатыгар хаста даҕаны таһаардахтарына, холуобунай эппиэтинэскэ тардыллалларын, биир сылга тиийэ кыһалаҥ үлэҕэ ууруллалларын эбэтэр 50 солкуобайтан 100 солкуобайга тиийэ ыстараап төлүүллэрин олохтоон турар.

Арыгыны атыылааһын бэрээдэгин биһиги райпотребобществотобутугар куруубайдык кэстэрэр түбэлтэлэр бааллар. Холобур, сайыҥҥы спартакиадаҕа арыгыны стадиоҥҥа атыылааһын таһаарыллыбыта. Райсовет исполкомун бобуута баарын үрдүнэн маҕаһыыннарга быраабыланньах күн арыгы атыыланар.

Шофердар массыынанан итирик сылдьыылара улахан куттала үөскэтэр. Суолга тахсар быһылаан үгүс өттө итириктээһиттэн сибээстээх. Итини учуоттаан, кэнники кэмҥэ итирик шофердар массыынаны салайыылаларын иһин эппиэтинэстэрэ улаатта. Холобур, бу саҥа Ыйаах быһыытынан, урут водителлар ыстарааптара эрэ төлүүр эбэтэр быраапара эрэ быстар эбит буоллаҕына, билигин киһилэргэ итини сэргэ өссө административнай сабыдыал дьаһаллара туттуллаллар. Итирик

сылдьан транспорты салайыы кэкиис, үһүс түбэлтэлэригэр 2 сылтан 5 сылга тиийэ быраапара быстар (урут үс сылга диэри быһыллара), ону сэргэ 10 солкуобайтан 50 солкуобайга диэри ыстарааба төлүүллэр.

Өскөтүн быраабата суох итирик киһи массыынаны, мотоциклы о.д.а. салайар түбэлтэтигэр, кини бастакы түбэлтэҕэ 50 солкуобайга тиийэ ыстараан, онтон биир сыл устатыгар итинник быһыыны хатылаатаҕына холуобунай эппиэтинэскэ тардыллаллар. Урут быраабата быста сылдьыбыт киһи эмиэ итирик турукталах транспорды салайар түбэлтэтигэр киһи сонно тута холуобунай эппиэтинэскэ тардыллар, ону сэргэ быраабата биэс сылга тиийэ быһыллар. Өскөтүн водитель ыарахан содуллаах-аварияны эбэтэр суол атын даҕаны быһылааныгар таһаардаҕына, кини, урут олохтоммут курдук, холуобунай эппиэтинэскэ тардыллыах тустаах.

Быйыл биһиги оройуоммутугар арыгылааһын иһин 17 шофер быраабата саҥа Ыйаахха олоҕуран быһылынна, онтон 1972 сылга 11 киһи этэ. 1973 сыл бастакы аҥарыгар райпоттан 5 шофер, Карл Маркс аатынан колхозтан 2 шофер, сибээс уэелыттан 2 шофер, хас да атын тэрилтэлэртэн уонна хаһаайыстыбалартан биирдии шофер быраапара быһылынна.

Итириктээһини утары охсуһууну күүһүрдүүнэн сибээстээн, итирик сылдьан ханнык баҕарар буруйу оҥоруу сокуон быһыытынан киһи түбэһэр өттүн ордук ыарытыннаран биэрэр, буруйун ордук чиҥэтэр. Арыгыһыттар уонна арыгылатааччылар тустарыгар туттуллар административнай сабыдыал уонна холуобунай эппиэтинэс сүрүн миэрэлэрэ итинниктэр.

Х. АРЖАКОВ,
райсовет исполкомун ис дьыалаҕа отделын начальнига, милиция майора.

СНИМОККА: ис дьыала отделын оҕо хоһун старшай инспектора капитан С. С. Егоров бэрээдэги кэспит оҕону кытта бэсиэдэлэһэр.

Оҕону иитиигэ — бүттүүн болҕомтону

Биһиги оройуоммутугар сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор ортолоругар иитэр үлэ ситэтэ суох ыытыллар. Ол түмүүгүнэн кыра саастаах оҕолор буруйу оҥоруулара салгыннаан тахса тураллар буолар. Саастарын ситэ илик оҕолор буруйу оҥоруулара билигин уопсай холуобунай буруйтан 10.7 бырыһыанын ылар. Бу балаһыанньа дьиксиннэрбэт буолуон сатаммат.

Буруйу оҥоруу ордук Чурапчытааҕы оскуола-интернат иитиллээччилэрин, Дириҥ орто оскуолатын үөрэнээччилэрин өттүттэн таһаарыллар. Мин ыйытар оскуола-интернат иитиллээччилэрин бөлөҕө уоруунан дьарыктаммыта арыллыбыта. Ону Васильев Гена салайбыт уонна оҕолору түүннэн уорбут бородууктааларынан, ол иһигэр арыгынан «аланныт». Бу оҕолор маҕаһыын тэхиллаатын алдьатан, детсадка киирэн барыта 142 солкуобайдаах хоромньуну таһаарбыттара, чааһылай ыллаарган эмиэ бородууктаны ылбыттара туттулан райсовет исполкомун саастарын ситэ илик оҕолор дьыалаларыгар комиссияларыгар дьүүллэммиттэрэ. Бу түбэлтэ оскуола-интернат салалтата, педагогическай коллектива үөрэнээччилэргэ иитэр үлэни ситэтэ суох ыытарыттан, киһилэргэ эрдэбилин намтаппытыттан тахсыбыта чуолкай. Итинэн сибээстээн райоҥҥу үлэһиттэрэ уонна оҕо унреждениелара материальнай чааһынастары көрүүнү-истиини эрдыгар мөлтөтөллөрүн ыйбат буолар эмиэ сатаммат.

Саастарын ситэ илик сорох оҕолор өттүлэриттэн арыгылааһын түбэлтэлэрэ билигин да тахса тураллар. Дириҥ орто оскуолатын Х кылааһын үөрэнээччитэ, комсомолец Постников Валентин арыгылаан баран охсуһан дьүүлланна. Чурапчыга олохтоох 16 саастаах Петров Николай хаһан да үөрэммэт, үлэлээбэт, чаастатык арыгылыыр, күлүгээниэһини оҥорон 15 хонукка хаайылынна.

Инникитин маннык түбэлтэлэр хатыламматтарын туһугар элбэх эрүттээх иитэр, тэрийэр үлэ ыытыллара наада. Туох хаһыакка инниэ оскуолалар салайааччылара, педколлективтара үөрэнээччилэр ортолоругар иитэр-өйдөтөр үлэни тупсараллара, кэрдэбулу күүһүрдэллэрэ эрэйиллэр. Ордук салааты биризмаҕа оҕолор үөрэҕэттэн сынньалаҥнарын, туһалаах үлэнэн дьарыктаналларын тэрийиллиэхтээх.

Саастарын ситэ илик оҕолору иитиигэ дьиэ кэргэн оруола улахана өйдөнөр. Хас биирдии төрөппүт эбэтэр киһини солбуйааччы кыра саастаах оҕолор сиэрдээхтик иитиллиилэригэр, дьону-сэргэни, общественнай бэрээдэги ытыктыыр, көрсүө-сэмэй буолууларыгар бэйэтин эппиэтинэһин өйдүүрэ уонна иитээччи буолар аналынан толороро ирдэнэр.

С. ЕГОРОВ,
ИДЬО оҕо хоһун старшай инспектора.

Ис дьыала отделын госавтоинспекторыннан биһиги оройуоммутугар хаһыс да сылын Н. Н. Атласов үлэлиир. Кини суолга иискэ оһол тахсыбатын туһугар шофердар уонна чааһынай транспордаахтар ортолоругар эрээс өрүттээх иитэр-өйдөтөр үлэни ыытар.

СНИМОККА: старшай лейтенант Н. Н. Атласов

П. СЕДАЛИЩЕВ фотолара.

БАС-БАТТАХ БАРЫЫ СОДУЛА

Бу түбэлтэ быйыл саас муус устарга Дьабыыла бөһүөлэгэр буолбута. И. Находкин, уруулга олорор ханнык да быраабата суох эрээри, 13 №-дээх СПТУ гараһыттан МТЗ-52 тракторы таһааран бөһүөлэк устун барбыта. Торут баҕаны түргэнник айаннааннаан иһэн скоростара өссө эбэн биэрбит уонна кыайан салайбакка, суол кытыытынан хаамаан иһэр Н. Федотованы хаптас илииколуоһатыгар түҥнэри катүтэн икки атаҕын тоһуппута.

Оҥорбут ыар буруйун иһин гражданин Находкин суут ыскаамыйатыгар олордо. Кини бэйэтин буруйдааҕынан толору билиннэ. Народнай суут гражданин И. Е. Находкины үс сыл уопсай режимнээх колонияҕа хаайыытыгар бирингэбэрдээтэ.

Бу хомолтолоох түбэлтэ тугу этэрий? Биһиги оройуоммутугар техникаттан куттал суох буолуутун быраабылаларын тутуспат уонна техниканы бас-баттах туһанар чахчылар тахса тураллар. Механизаторскай кадрдары үүрэтэйдик үөрэтэн билбэккэ эрэ, техниканы ардыгар түбэлтэлээх дьон илиитигэр туттарабыт. Киһилэртэн сорохторо путевой листэ суох эбэтэр күнүскү лииһинэн хаһан баҕарар көҥүл сылдьаллар. Эбэтэр автомашиналары, тракторы аналлаах тохтуур сыригэр, гаражка туруорбаттар. Дьиэлэрин таһыгар эбэтэр хаһан хонор сирдэригэр туруораллар итиэннэ саныыллар да онтон хаһан баҕарар, хаһан баҕарар сүүрдээллэр. Маны тустаах тэрилтэлэр салайааччылара, механиктара хонтуруоллаабаттар, аахайбаттар. Дьэ итинник сылдьыы түмүгэр бу үөһэ ахтыллыбыт хомолтолоох түбэлтэ таҕыста.

Мантан биһиги сөптөөх үөрүүк оҥостуох уонна инникитин итинник түбэлтэни таһаарбат иһин бигэтик быһаарыныах тустаахпыт.

А. СОФРОНОВ,
милиция сержана.

Сарсын—Эргиэн үлэһитин күнэ

БАСТЫҢ ҮЛЭЛЭЭХ КОЛЛЕКТИВ

Сыданнааҕы оргиэн предприятиетыгар бастың үлэлээбинэн Уһун Куөлэҥҥи промтоварнай маҕаһыын коллектива буолар.

Бу маҕаһыынка сэбиэдиссэйдээбитин биэс сылын устатыгар коллектив былааны толороботох ыйа, квартала диэн суох. Быйыл ҕаҥы сыл ахардаах түмүккэ Сыданнааҕы эргиэн предприятиетыгар бастаан иһэр.

Сэбиэдиссэй быһыытынан Екатерина Ивановна атыылаһааччылар күннэтэ наадыйар табаардара мэлдьи быстыбакка баар буолуутугар, кыһамньытын үүрар. Оҥу тэҥэ сыаналаах промышленнай табаардар кэлэн атыылаҕыларыгар киһи кэлин икки сылга элбэхтик тубугурдэ. Маҥ телевизордар, холодильниктар ираас маркалара кэлэн атыылаҕынар буолуулар. Тиэйэ сылдьан атыылаһыҥҥа колхозтар бары кэлиэннэрэ улахан интэриэстээхтэр. Ол курдук оройуон киинигэр да ыытыллар дьаарбаҥкаларга мэлдьи көтүппэккэ сылдьаллар.

Коллектив үлэтин биир үчүгэй өттө—кэмиттэн-кэмигэр инвентаризация ыыттаран иһиллэбэт. Оо тумугар учуот-отчуотунас туһунан, общественнай баайга-дуолга хаһыах да хоромньу уонна штрастээһин тахсыбат буолла.

Э. С. Сидорова үүгэ суобастаахтык үлэлиир. Кини атыылаһааччыларга бигэ тэҥник эйэдэстик сыһыаннаһар. Ким хаһыак табаара, таҥаһы-сабы атыылаһыахтаарай мэлдьи субалии-амалыы, кэпсии-ипсии турар буолааччы. Оҥу тэҥинэн Зинаида Степановна долбуурдарга, витриналарга табаардар бэрээдэктээһин, костүүлээх тына уурууллууларыгар улахан суолтаны биэрэр. Ити барыта маҕаһыынка киирэн кэлбит атыылаһааччы хайа баҕарар табаары сонургуу, бэйэтин болҕомтотун хатаан үөрэ-көтө ыйыталаһан атыылаһарыгар кырата суох сабыдыаллаах.

Бу иллээх, кэхтээх коллективка 1969 сыллаахха коммунистическай үлэ биригээдэтин аата интэриллибитэ. Коллектив ити үрдүк аакка дьүөрэлээх тына үлэһин-хамнаһы сөптөөхтүк тэрийэн, нэһилиэнньэ наадыйыытын толоруор туһугар дьулуурдаахтык үлэлиир.

П. МАКАРОВ.

«Холобурдаахтын, столицалыы хааччыйыахха!»—маннык девизһиэн үлэлиир Москваҕа «Людмила» маҕаһыын коллектива. Бэйэлэрин эбэһээтэлистибэлэригэр эдэр продавецтар нэһилиэнньэни хааччыйыы бастың формаларын киэҥнии олохтуурга, атыылаһааччылар наадыйыыларын эрэ үчүгэйдик учуоттуурга, атыыга үрдүк хаачыстыбалаах уонна баай ассортименнаах табаардар киллэрилллэлэрин ситиһэргэ тылларын бэрбиттэрэ.

Эбэһээтэлистибэлэр чиэстээхтик толоруллаллар—сыл аҥардаҕы былаан бэс ыйын 28 күнүгэр толорулунна уонна нэһилиэнньэҕэ 210 тыһыынча солкуобайдаах табаар сорудахтан ордук атыыланна.

СНИМОККА: продавецтар (хаҥастан уҥа)—Люся Глазова, Мария Соснина, Татьяна Ястребова, Елена Кореникова, Тая Смирнова, Валентина Салмина, Нина Мисюрева.

Киниэринэн киэн тутталлар

Оройуон киинигэр гастрономическай маҕаһыынка киирдэхинэ П. С. Местникова үөрэ-көтө көрсүөҕэ, эйэдэстик кэпсэтиэҕэ уонна наадыйар бородуукпатын түргэнник ыйаан, суулуу охсон биэриэҕэ. Ирина Саввична эргиэн систематыгар 1949 сылтан үлэлиир. Коллективыгар биир мунктанар бастың үлэһиккэ коммунистическай үлэ ударнигын үрдүк аата интэриллибитэ өр буолла.

Ирина Степановна Синцева райпопка инвентаризационнай ревизорунан үлэлиир. Кыһамньылаах үлэһит 1946 сылтан, Якутскайдаары кооперативнай техникуму бүтэриэҥиттэн, эргиэн үлэһитэ. Коммунистическай үлэ ударнига, ленинскэй Юбилейнай медаль кавалера, советскай эргиэн туйгуна.

В. ИГНАТЬЕВ.

ОТЧУТ, МАНЫ ААХ, ТУҺАН!

БЫЛАҔЫ ХАРАЙЫЫ

Былырыын сайын сир үрдүгэр 70 сантиметр үрдүктээх лаабыс оҥорон, онно оту кэбиһэр курдук тута 2 сантиметр диаметрдаах лабааны сэбирдэҕин иһирдьэ мунньан кэбиспиппит. Итиннин кэбиһэр олус үчүгэй эбит диэн ааспыт ыстыыка сүөһү үлэһиттэрэ хайҕаппыттар. Кэбиһиилэри 3 метр кэтиттээх. 5—6 метр усталаах уонна бастаан кэбиһиигэ 2 метр үрдүктээх гынабыт. Күһүн, мэзрэйдиирбит саҕана, саалларан чиҥээбит этилэр. Хас биирдиилээх 1,2—1,5 тонна буолбута.

Бэлэмнэммит талаҕы ыһын трактор стоговоһунан лаабыс аннынан астаран, троһунан тартаран фермаҕа тиэйэн аҕалан ыырбаппыппыт. Тиэйэр кэмигэ сэбирдэҕэ уонна атын бытархай лабаалара төхтубакка иэлэн барыта сүөһү сиҥиригэр туһалааҕ буолар.

Лаабыс үрдүгэр кэбиһии туһата элбэх. Бастатан туран, былах сытыйбанка нүөхтүү үчүгэйдик хатар. Иккиһинэн, стоговоһунан тиэйэргэ табыгастаах уонна дэбэн. Үсүһүнэн, бэлэмнэммит былах, сэбирдэҕэ уонна ыра лабаалара төхтубакка, барыта тиэллэн кэлэр. Оҥу бүтүннүү ыырбатан сүөһүгэ сиэтэр ньах үөскүүр.

Специалистар этэллэриинэн, сүөһү сиҥиригэр былах туһата элбэх. Киниэхэ үүгүс инкимтиэлээх веществолар баалларын. Биһиги биригээдэбит аспыт ыһыын былаҕы сиэтэн сүөһүлэри үчүгэй туруктаах сыл таһаарбыта.

Итиннин кэпсиир бэйэтин опытыттан биригэдиир Н. Кириллин (Мэҥэ-Хаҥалас).

● Сурук бэчээттэммэтэр аҕаҕы

Дьаһал ылылыннга

Субуруускай аатынан совхоз Арыылаахтааҕы биригээдэтигэр үүтү ыаһыныга уонна харайыыга тахсыталаабыт итэҕэстэр тустарынан редакцияҕа киирбит сурук ирдэбилгэ уонна дьаһал ылыллыбыта.

Сурук сүҥньүнэн бэрэбиэркэни тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйаларын соҕотуопкатыгар уонна хаачыстыбатыгар инспекцией итиэннэ оройуоннаҕы санэпидстанция холбоһуктаах комиссията инэстэтигэр тахсан өҥөрдө.

Комиссия түмүгүнэн, сурукка ыйыллыбыт итэҕэстэр үксүлэрэ баалларга чуолкайданна. Ол курдук үүтү харайар сирдэр мөлтөх санитарнай туруктаахтара, үүтү ыраастык ыаһыҥҥа сорох ыһыннаһыстыттар эппиэтинэһэ суох сыһыаннаһаллара көһүннэ. Сурукка ыйыллыбытын курдук, итиилэр түмүктэригэр аҥардас Арыылаах биригээдэтигэр үс ыйга 7389 кг үүт тутуллубанка төнөрүллүбүт. Комиссия тахса сылдьыбыт кэмигэр Балык Хатарбыт диэн сайылыкка 974 кг үүт киирдэҕинэн тутуллубанка төнүннэ.

Государствоҕа туттарыллар үүт хаачыстыбатын тупсарыыга кэмигэр сөптөөх дьаһалы ылбатах Дулҕа сайылык старшайа Варламов А. С., Арыылаах биригээдиирэ Барашков Н. Р., совхоз Ыытаанахтаабы отделениетын управляющайа Скрябин П. Н. комиссия быһаарыытынан ыстараапка тардыллыннылар уонна баар итэҕэстэри кылгас кэмнэ туораталлыларыгар киниилэргэ сорудахтанна.

Итиннин эппиэти редакция соҕотуопка уонна хаачыстыба инспекциятыттан тутта.

СУУТ САЛАТЫТТАН

Буруйдарын билиммэккэ да куоппатылар

Быйыл саас ыам ыйыгар сибээс оройуоннаагы узелын начальнига Г. П. Яцынцев, сибээс управлениетын тутар-монтажтыыр участастагын прораба В. И. Герасимов уонна оҕо музыкальнай оскуолатын директора В. И. Оборин буоланнар Кытаанахха почтаны таһаара тарыйа бүлтүү, күүлэйдии түһэргэ бынаарыммыттара. Үчүгэй Толоон диэн сиргэ тиийэн Яцынцев Герасимовтыын уот оттон куос ууһэллэр, оттон Оборин Киэҥнигэ анһар.

Яцынцевтаах баһаартан сэрэхтээх буолуу бырааблатын тутуспакка эрэ тыа саҕатыгар оттуналлар уонна уоттарын көрбөккө хатыҥ тараҕ диэки хаамсаллар. Кэлбиттэрэ уоттара саастыы сэхсэһиилэ сиэн хайыы-үйэ хомуура, тыаҕа таҕаммыт, өрт бырбыт. Умулларан кэрээллэр да кыайбаттар. Онтон баһаары ыыппыттарыттан куттанан автомашиналара калиэхтээх сирин диэки күрэнэллэр. Оборинтарын көрсөөт ааҕа баһаар түһунан кимиэхэ да, тугу да эппэккэ бары Чурапчыга төннөллөр.

Ити бириэмэҕэ киниилэр ыыппыт уоттара улам улаатан, олохтоох нэһилиэнньэ оҥу утары охсуһа сылдьан манна уот барар кэмигэр ким сылдьыбытын билэн милиция отделыгар тыллабыр онороллор. Милиция эйэратиивнай үлэһитэ М. М. Макаров Яцынцевы уонна Герасимовы ыытыран ылан көрсэтиһэр. Онно киниилэр ааҕа хаһна да тохтооботохторун, уот оттумматахтарын туһунан этэллэр. Таб. Макаров инвестэтигэр тахсан чуолкайдыырга, суолларын ирдиргэ күһэллэр. Ол тахсан үөһэ этэллибит Үчүгэй Толоон диэн сиргэ мэлдьэһээччилэр уот оттубут инвестэларын булан хааллардыбыт инитэриэ, туттубут сөптэрин киллэрэн иниилэригэр ууран бэрбэтигэр, буруйдаахтар дьэ билиналлэр.

Соторутаарыта Г. П. Яцынцев уонна В. И. Герасимов ойуур баһаарын. ыыппыттарын, оҥу кэмигэр эппэккэ улахан ноҕоото таһаарбыттарын иһин народнай суут иниигэр эппиэттииргэ тиһэ-дилэр. Суут граждании В. И. Герасимовы икки сылга болдьохтоох көҥүлүн быһарга быһаарда, оттон граждании Г. П. Яцынцевы икки сыл усулуобунай миэрэҕэ хааллардар. Маны таһынан бу дьон дьаладай быһыыларыттан ойуур хаһаайыстыбатыгар тахсыбыт ороскуоту уонна байаары умуруоруура техника, дьон үлэлээбит төлөбүрдэрин—5241 солкуобайы буруйдаахтартан иккилиэриттэн төлөтөрө ууруахтаата. Бу дьаалаҕа кыттыгастаах В. И. Оборин уот барбытын туһунан киирэн туһааннаах тэрилтэлэргэ тыллабыр онорботөҕөр эмиэ эппиэккэ тардыллыахтаах.

Г. ШИПИГИН.

КЫЛГАСТЫК

ТҮӨЛЭ. Манна оройуоннаагы балыыһаттан 27 киһи тахсан субуотуннуукка кытыннна. Киниилэр врач А. П. Михайлова салалтатынан үс тонна лабыктаны хомуйдулар уонна фермаҕа тастылар. Итинни тэҥэ ыырэй хаарчаҕын тутуутугар 400 метр усталаах сиргэ иннин хаһан, остуолбатын туруордулар.

П. ДЬЯКОНОВ.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Хадаар аҕыс кылаастаах оскуолатын уонна детсадын коллективтарын детсад үлэһиттэрэ Давыдова Матрена Прокопьевнаҕа төрөөбүт ыаҕа, Степанова Мария Николаевнаҕа иннинэ балта үҥүс кылаас үөрэнээччитэ

ДАВЫДОВА МАША

эмиэхэ ыалдьан олбүтүттэн бэйэлэрин дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Таптыыр ыаҕыбыт, балтыбыт Хадаар оскуолатын үҥүс кылаабын үөрэнээччитэ

ДАВЫДОВА МАША

эмиэхэ ыалдьан олбүтүттэн, дириҥник курутуйэн туран, бары аймахтарыгар биллэрэбит.

Ийэтэ, иннипит эҕэнийэ, убайдара.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор— 9-13-95, редакторы солбуйаччы, эппиэттиир секретарь—9-14-95, отделлар— 9-14-95, уопсай—9-15-05.

«Санга олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

САКААБЫН №-рэ 87 ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ в. Чурапча, ул. Карла Маркса, 12. Тираж 2768.